

ТОТАЛНО ОПИЯНЕНИЕ

НОРМАН ОЛЕР
ТОТАЛНО
ОПИЯНЕНИЕ

Наркотиците в Третия райх

Превод от немски
Фросина Парашкевова

ЕКСЛИБРИС

ТОТАЛНО ОПИЯНЕНИЕ
Наркотиците в Третия райх
НОРМАН ОЛЕР

Превод от немски © Фросина Парашкевова

Корица © Николай Пекарев

DER TOTALE RAUSCH
Drogen im Dritten Reich
NORMAN OHLER

www.normanohler.de

Originally published in the German language as "Der totale Rausch.
Drogen im Dritten Reich" by Norman Ohler

Copyright © 2015, Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH & Co. KG,
Cologne/Germany

All rights reserved.

Печат Симолини 94

ISBN 978-619-7115-30-7

Всички права запазени.

www.exlibris.bg

Екслибрис™ 2017

Една политическа система, обречена на гибел,
върши инстинктивно много неща,
които ускоряват гибелта ѝ.

Жан-Пол Сартър

СЪДЪРЖАНИЕ

Листовка: информация за потребителя
вместо предговор / 9

I: Народната дрога метамфетамин
(1933-1938) / 15

II: Sieg High –
светкавичната война е метамфетаминова война
(1939-1941) / 61

III: Друсаният Хитлер –
пациент "А" и неговият личен лекар
(1941-1944) / 133

IV: Късни ексцесии – кръв и наркотици
(1944-1945) / 229

Благодарности / 277

Библиография / 279

Бележки / 291

ЛИСТОВКА: ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОТРЕБИТЕЛЯ ВМЕСТО ПРЕДГОВОР

Натъкнах се на материала в Кобленц, и по-точно в трезвата обстановка на Федералния архив – една сграда от мит бетон от осемдесетте години. Наследството на Тео Морел, личния лекар на Хитлер, не ми даваше повече покой. Отново и отново прелиствах дневника на Морел: криптирани бележки, отнасящи се до „Пациент А”. Опитвах с лупа да разгадая почти нечетливия почерк. Страниците бяха изписани плътно, често се срещаха отметки като „Inj. w. i.” или само „x”. Постепенно картината се изясни: всекидневни инжекции, странни субстанции, повишаващи се дози.

За заболяването

Всички аспекти на националсоциализма са осветлени. В уроците ни по история няма празнини, в медийния ни свят няма бели петна. Темата е разработена до последното кътче, огледана от всички страни и краища. Германският Вермахт е най-добре проучената армия на всички времена. Наистина, няма нищо, за което бихме могли да си помислим, че не знаем. Третият Райх сякаш вече е херметически затворен. Всеки опит да се извади нещо ново наяве е някакво напразно усилие, почти комично. И въпреки това ние не разбираме всичко.

За диагнозата

За наркотиците в Третия райх се знае изумително малко не само от обществото, но и от историците. Има частични научни

и журналистически разработки, но досега липсва цялостен поглед.¹ Липсва обстойно и фактически точно описание как опиатите са влияли на събитията в националсоциалистическата държава и на бойните полета през Втората световна война. Но който не разбира ролята на наркотиците в Третия райх и не изследва състоянията на съзнанието и в този аспект, той пропуска нещо.

Това, че на влиянието на променящите съзнанието средства върху най-тъмната глава от историята на Германия досега е обръщано твърде малко внимание, се дължи на националсоциалистическата концепция за „борба с наркотиците“, която установила държавен контрол върху субстанциите и по принцип наложила табу върху наркотиците. Така те са се оттеглили от трезвото полезрение на науката, на икономическия живот и на общественото съзнание, както и на историческите проучвания – и до днес в университетите не са провеждани изчерпателни изследвания – и са се спотаили в мръсния ъгъл на сивата икономика, фалшификациите, престъпността и лаическото половинчато знание.

Но ние можем да помогнем и да се опитаме да направим интерпретация на действителните събития, която да се занимае с осветляването на структурните връзки, която е длъжник на компетентността и служи на детайлното изучаване на историческите факти, а не на погрешни тези (които биха били несправедливи спрямо историческата реалност и нейната отрезвяваща жестокост).²

Скритата сила на съдържанието

Тоталното опиянение влиза под кожата на кръвожадните масови убийци и техния послушен, подлежащ на прочистване от всякаква расова и друга отрова народ и оглежда директно артериите и вените. Но това не става по арийски чист, а по-скоро по германски химически начин – при това доста токсично. Защото там, където идеологията вече не достигала, тя въпреки всички забрани била подпомагана без всякакви задръжки с фармакологични средства – долу в низините, както и по върховете. Хитлер бил водещият и в това отношение – дори армията била снабдява-

на за завоевателните ѝ походи доста разточително със стимуланта метамфетамин (днес известен като „кристал мет“). В отношението си към наркотиците извършителите на престъпления от онова време проявяват лицемерие, чието разбулване ще постави в нова светлина решаващи аспекти на техните деяния. Ще падне една маска, за която дори не сме подозирали, че съществува.

Опасности при четенето

Все пак изкушението да придадем твърде голямо значение на погледа през очилата на дрогата и да конструираме още една историческа легенда, не е далеч. Винаги трябва да се има предвид: историографията никога не е само наука, а винаги и фикция. Строго погледнато в тази дисциплина няма „наръчник“, защото фактите в тяхната подредба са художествено съчинение – или най-малкото подчинени на тълкувателните модели на външни културни влияния. Осъзнаването, че историографията в най-добрия случай е литература, намалява опасността от заблуда при четене. Това, което се предлага тук, е една неконвенционална, деформирана перспектива, като се надяваме, че в деформацията някои неща ще се видят по-ясно. Не заобикаляме и не пишем германската история наново. Но в най-добрия случай разказваме части от нея по-прецизно.

Странични ефекти

Този препарат може да предизвика странични ефекти, които обаче не е задължително да настъпят у всеки. *Чести до много чести:* трусове в светогледа и вследствие на това иритация на главния мозък, понякога свързана с гадене или болки в корема. Тези оплаквания отзвучават в повечето случаи още по време на четенето. *Не чести:* реакции на свръхчувствителност. *Много редки:* тежки, продължителни нарушения на възприятията. Като противоярка четивото трябва да бъде доведено във всеки случай до край, за да бъде постигнат анксиолитичен и антиконвулсивен ефект.

Как да съхраняваме тази книга?

На място, недостъпно за деца. Срокът на годност се определя според актуалното състояние на изследванията.

I

**НАРОДНАТА ДРОГА МЕТАМФЕТАМИН
(1933-1938)**

Националсоциализмът беше отровен, в буквалния смисъл на думата. Той остави на света едно химическо наследство, което ни засяга до днес: една отрова, която няма да изчезне така бързо. Макар нацистите да се представяха за честни и почтени и с пропагандистки апломб и драконови наказания да прилагаша идеологически подплатена стриктна политика срещу дрогата, при Хитлер една особено силна, особено пристрастяваща, особено перфидна субстанция се превърна в популярен продукт. През трийсетте години това вещество под формата на хапче с търговското име *Первитин* съвсем легално направи кариера навсякъде в Германския райх, а по-късно и в окупираните европейски страни и се превърна в разрешена и предлагана във всяка аптека „народна дрога”, която едва от 1939 година се отпуска с рецепта, а през 1941 година най-после попада под разпоредбите на Имперския закон за опиатите.

Активното вещество метамфетамин днес в световен мащаб е нелегално, респективно строго регламентирано³, но с почти сто милиона консуматори се смята за една от най-любимите съвременни отрови с възходяща тенденция. Той се произвежда в тайни лаборатории от много химически лаици, в повечето случаи е замърсен и медийно известен като „кристал мет”. Кристалната форма на така наречената дрога на ужасите – често приемана във високи дози предимно чрез смъркане – се радва на неподозирана популярност и то тъкмо в Германия, където ползващите я за първи път се увеличават все повече. Психоактивното вещество с опасно силно действие се използва като парти дрога, за увеличаване на производителността на работното място, в офиса, в парламента, в университетите. То прогонва съня и глада, обещава еуфория, но то, още повече във

формата*, в която се предлага днес, е увреждаща здравето, потенциално унищожаваша човека дрога, която бързо предизвиква зависимост. Едва ли някой е запознат с нейния възход в Третия райх.

В ОБУВКИТЕ НА САТАНАТА: НАРКО-КУХНЯТА В СТОЛИЦАТА НА РАЙХА

Следотърсач в ХХІ век. Под безоблачното лятно небе, простряло се между индустриални зони и новопостроени, сякаш клонирани сгради, пътувам с градската железница в посока югоизток, към покрайнините на Берлин. За да открия останките на заводите „Темлер“, някогашния производител на *Первитин*, трябва да слеза в Адлерсхоф, който днес се нарича „най-модерният технологичен парк на Германия“. Движа се покрай кампуса и се промъквам през градска ничия земя, покрай разпаднали се фабрични сгради, пресичам една пустош от трошачи се тухли и ръждясала стомана.

Заводите „Темлер“ са се установили тук през 1933. Година по-късно, когато отчуждават Алберт Мендел, еврейския съсобственик на химическата фабрика Темпелхоф, „Темлер“ поема неговия дял и се разширява бързо. Тогава времената били добри за германската химическа индустрия (или поне за арийските ѝ собственици), а фармацевтичното производство бързо се развивало. Неуморни изследвания за нови революционни вещества, които да донесат облекчение за болките на модерния човек и да го отклонят от грижите му. В лабораториите се изпробвало какво ли не и се сложило началото на фармакологични насоки, които до днес определят нашите пътища.

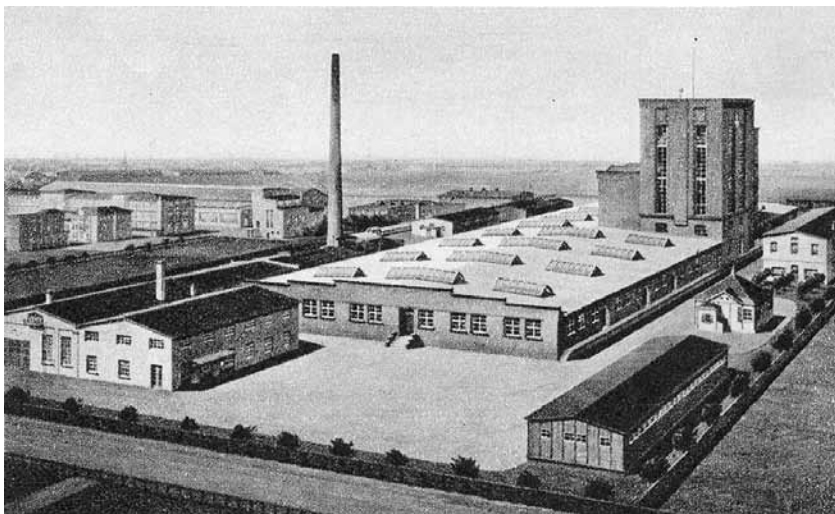
Междувременно някогашната фабрика за лекарства „Темлер“ в Берлин-Йоханистал се е превърнала в руина. Нищо не напомня

* Метамфетаминът като психоактивна молекула в чистия си вид уврежда по-малко здравето в сравнение с произвежданите в нелегални лаборатории, често от лаици, количества кристал мет, към които се прибавят отрови като бензин, акумулаторна киселина или антифриз.

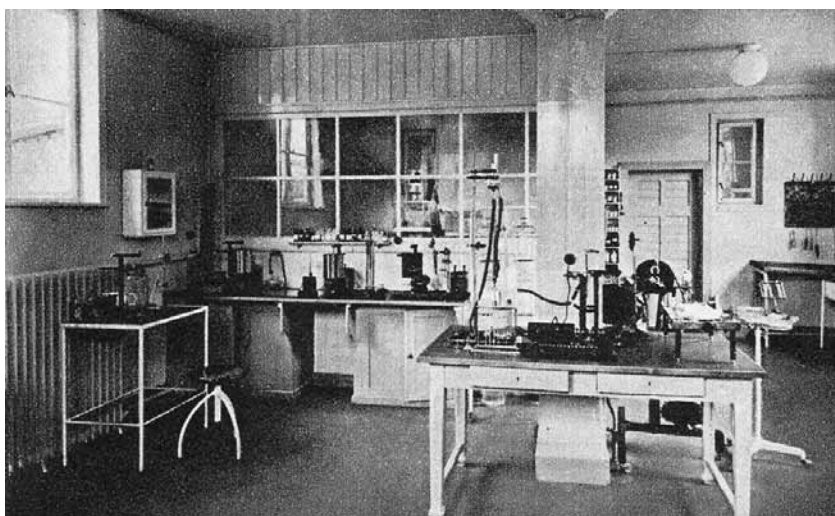

за проспериращото минало, когато тук ежеседмично се пресовали милиони таблетки *Первитин*. Фабричният терен не се използва, мъртъв имот. Прекосявам един опустял паркинг, трябва да мина през една диво обрасла горичка и да прескоча един зид, върху който все още стърчат парченца стъкло срещу нашественици. Между папрати и леторасли стои старата, направена от дърво „къщичка на баба Яга” на основателя Теодор Темлер, някогашната зародишна клетка на фирмата. Зад плътен елшак стърчи тухлен градеж, също така напълно изоставен. Намирам счупен прозорец, през който мога да се покача. Във вътрешността тръгвам по дълъг, тъмен коридор. Мухъл и плесен покриват стени и тавани. В края на коридора врата, полуотворена. Светло-зелената боя се люпи отвсякъде. Зад нея, отдясно, през два напукани фабрични прозореца в оловни рамки се прокрадва дневна светлина. Навън всичко е избуяло – тук вътре пусто. В ъгъла старо птиче гнездо. До високия таван с кръглите си отдушници са налепени бели, отчасти начупени кахлени плочки.

Това е някогашната лаборатория на д-р Фриц Хаушилд, шеф на фармакологията на „Темлер” от 1937 до 1941 година, работил за откриването на нов вид лекарство – „увеличаващо производителността средство”. Това е предишната кухня на Третия райх. Тук в порцеланови поти, в кондензатори с непрекъснати тръбички и стъклени охладители химиците забъркваха свръхчистото вещество. Тук протракваха капациите на тумбести колби и със свистене изпускаха жълточервена гореща пара, докато емулсиите издавали пукот, а пръсти в бели ръкавици регулирали прелокатора. Метамфетаминът се получил – и то с качество, за което дори „готвачът на наркотици” Уолтър Уайт, герой от американския телевизионен сериал *В обувките на сатаната*, който представя *кристал мет* като символ на нашето време, би могъл само да мечтае.

Заводите „Темлер“ в Берлин-Йоханистал някога...

... и сега

ПРЕЛЮДИЯ В ХІХ ВЕК: ПРА-ДРОГАТА

Доброволната зависимост е най-прекрасното състояние.

Йохан Волфган фон Гьоте

За да разберем историческата релевантност на тази и други дроги за събитията в националсоциалистическата държава, трябва да се върнем назад. Историята на развитието на модерното общество е така свързана с историята на възникването и разпространението на наркотични средства, както икономиката с техническия прогрес. За начало: през 1805 година Гьоте написва в класицистичния Ваймар своя *Фауст* и извежда с поетични средства една от своите тези до това, че генезисът на самия човек е предизвикан от лекарства: променям мозъка си, следователно съществувам. По същото време в по-малко бляскавия Падерборн във Вестфалия помощник-аптекарят Фридрих Вилхелм Сертиорнер започва опити със сънотворен мак, чийто състен сок, опиумът, притъпява болките като никое друго вещество. Гьоте искал по поетико-драматичен път да узнае какво държи света здраво свързан в неговата същност – Сертиорнер да реши един сериозен хилядолетен проблем, който не по-малко засяга човечеството.

Предизвикателство пред младия, двацет и една годишен гениален химик: в зависимост от условията, в които е отгледано маково растение, активното вещество в него се съдържа в доста различни концентрации. Веднъж горчивият му сок не облекчава достатъчно силно болката, друг път води до нежелано предозирание и отравяне. Оставен сам на себе си, така както Гьоте с неговата опиумна тинктура *лауданум* в работната си стая, Сертиорнер прави сензационно откритие: успява да изолира морфина, онзи решаващ алкалоид на опиума, един вид фармакологичен Мефистофел, който омагьосва болката и я превръща в наслада. Това било повратна точка в историята не само на фармацията, но и едно от най-важните събития в началото на ХІХ век и на човешката история изобщо. Болката, този зловещ спътник, вече можела да бъде укротявана чрез прецизна дозировка, дори да

бъде елиминирана. Навсякъде в Европа аптеки, в които дотогава фармацевтите приготвяли хапчетата си най-добросъвестно с растения от собствените си билкови градинки или доставени им от билкоберачки, само за няколко години се развили до същински манифактури с установени фармакологични стандарти.* В морфина се криели не само облекчението за всички злини в живота, но и големият бизнес.

В Дармщат Емануел Мерк, собственик на аптеките „Енгел“, се изявил като пионер в това развитие и постулирал през 1827 година бизнес-философията, че алкалоидите и други лекарствени вещества винаги трябва да се доставят с едно и също качество. Това била рождената дата не само на и днес проспериращата фирма „Мерк“, но и на германската фармацевтична индустрия изобщо. Когато през 1850 година е създадена спринцовката, вече нищо не могло да спре победоносния ход на морфина. Болкоубиецът бил използван масово в Американската гражданска война от 1861-65 година, както и във Френско-Пруската война от 1870-71 година. Там морфиновата игла скоро станала нещо обичайно.⁴ Нейното влияние било решаващо – за добро и за зло. Наистина, мъките дори на тежко ранените били успокоявани – но това довело до възможността, войните да се разгърнат още по-мощно: ако преди ранените обикновено оставали за дълго време негодни, сега бързо ги вдигали отново на крака и при възможност ги връщали обратно в първите редици на боя.

С морфина, наричан още морфиум, развитието на борбата с болката и обезболяването постигнало своя решаващ апогей. Това се отнася в еднаква степен както за армията, така и за цивилното общество. Тази предполагаема панацея се наложила от работника до благородника, навсякъде по света, от Европа през Азия до

* Предшественици на тези предприятия били християнските манастири, които още в Средновековието приготвяли лекарства в големи количества и ги изнасяли извън пределите на техните обители. И във Венеция, където през 1647 година отворило първото кафене в Европа, е имало производство на химически и фармацевтични препарати още от XIV век.